

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2865-10

14.12.2016

Høring - forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender med dette på høring forslag til forenklinger i regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg.

I høringsnotatet foreslår departementet at kompetansen til å fastsette kommunevåpen og kommuneflagg legges til det enkelte kommunestyret. Departementet foreslår at regler om fastsetting av kommunevåpen skal inngå i kommuneloven. Det foreslås videre å oppheve lov om flagging på kommunens offentlige bygninger. Dette innebærer at det ikke lenger vil være noe krav om godkjenning av Kongen for å kunne benytte kommunevåpenet i et kommuneflagg.

Høringsuttalelser skal gis digitalt på regjeringen.no. Dette gjøres under "Send inn hørings svar" på www.regjeringen.no/2524016. Høringsfristen er **15. mars 2017**. Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelsene blir publisert på departementets nettsider.

Vi ber høringsinstansene vurdere om saken bør legges fram for eller sendes videre til underliggende organer eller organisasjoner som ikke står på høringslisten.

Med hilsen

Siri Halvorsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Anders Huitfeldt
seniorrådgiver

Vedlegg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Saksbehandler:
NO- postmottak@kmd.dep.no	http://www.kmd.dep.no/	22 24 90 90 Org no. 972 417 858	Anders Huitfeldt 22247282

Høringsinstanser

Departementene

Fylkeskommunene
Fylkesmannsembetene
Kommunene

Brønnøysundregistrene
Den norske kirke
Posten
Riksarkivet
Sametinget
Sivilombudsmannen
Sysselemanden på Svalbard
Universiteter og høgskoler

Aftenposten
Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Dagbladet
Dagens Næringsliv
Datatilsynet
Delta
Den Norske Advokatforening
Den Norske Dommerforening
Den norske Helsingforskomité
Den norske Revisorforening
Fagforbundet
Faglig forum for formannskapssekretærer
Fellesforbundet
Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
KS – Kommunesektorens organisasjon
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norges Blindeforbund

Norges Handikapforbund
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforbund
Norsk design- og arkitektursenter
Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Norsk Heraldisk Forening
Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)
Norsk Journalistlag
Norsk Kulturvernforbund
Norsk Presseforbund
Norsk Redaktørforening
Norsk Rådmannsforum
Norsk Telegrambyrå (NTB)
NRK
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
Statens Kartverk
TV2
Utdanningsforbundet Unio
Valgforum
Verdens Gang (VG)
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Arbeiderpartiet
Demokratene
Det Liberale Folkepartiet
Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti
Kystpartiet
Miljøpartiet de Grøne
Norges Kommunistiske Parti
Partiet De Kristne
Pensjonistpartiet
Piratpartiet
Rødt
Samfunnspartiet

Senterpartiet
Sosialistisk Venstreparti
Tverrpolitisk Folkevalgte
Venstre

Høringsnotat om forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg

1	Innledning	2
2	Gjeldende rett.....	2
2.1	Prinsippet om det kommunale selvstyret	2
2.2	Lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger	3
2.3	Gjeldende praksis for godkjenning av kommunevåpen	3
2.4	Vern av kommunevåpen	4
2.4.1	Pariskonvensjonen	4
2.4.2	Straffeloven	4
2.4.3	Varemerkeloven og designloven.....	5
2.5	Skiltforskriften	5
3	Godkjenning av kommunevåpen i andre nordiske land.....	6
3.1	Danmark	6
3.2	Sverige	7
3.3	Finland	7
3.4	Island	7
4	Departementets vurdering	8
4.1	Kompetanse til å fastsette kommunevåpen	8
4.2	Vurdering av behovet for offentligrettslige regler om utforming av kommunevåpen9	
4.3	Vern av kommunevåpen	9
4.4	Oppheving av lov om flagging på kommunale bygninger	10
4.5	Ikrafttredelse	10
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	11
6	Lovforslag.....	11

1 Innledning

I Sundvolden-erklæringen heter det:

Kommunene er grunnmuren i det norske demokratiet. Regjeringen vil styrke lokaldemokratiet ved å flytte makt og ansvar til kommunene. Det betyr at folk flest får økt innflytelse over sin egen hverdag og sitt eget lokalmiljø. (...) Regjeringen vil foreta en gjennomgang av oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og staten med sikte på å gi mer makt og myndighet til mer robuste kommuner.

Kommunevåpen som skal benyttes i kommuneflagg på kommunens offentlige bygninger, eiendommer og institusjoner, må etter lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger godkjennes av Kongen.

Kommunevåpen er offisielle emblemer for kommuner. Våpen benyttes også av fylkeskommuner mens enkelte byer benytter segl. I det følgende omtales for enkelthetens skyld kun kommuner og kommunevåpen, selv om forslaget også omfatter fylkesvåpen og segl.

Siden kommunevåpen må godkjennes av Kongen for å benyttes i kommuneflagg, er gjeldende praksis at det samtidig søkes om Kongens godkjenning av selve kommunevåpenet etter at Arkivverket har gjort en vurdering av kommunens søknad. Godkjenningsordningen for kommunevåpen er ikke nærmere regulert i lovverket, men er basert på langvarig forvaltningspraksis.

Departementet mener at reglene om fastsetting av kommunevåpen bør fremgå av lov eller forskrift. For å styrke det kommunale selvstyret og flytte makt og ansvar til kommunene, foreslår regjeringen at kompetansen til å fastsette kommunevåpen og kommuneflagg legges til det enkelte kommunestyret. Det foreslås videre å oppheve lov om flagging på kommunens offentlige bygninger. Dette innebærer at det ikke lenger vil være noe krav om godkjenning av Kongen for å kunne benytte kommunevåpenet i et kommuneflagg.

2 Gjeldende rett

2.1 Prinsippet om det kommunale selvstyret

Kommunalt selvstyre betegner grunnleggende sett kommunenes rett til å styre seg selv. Kommunene er selvstendige forvaltningsorganer. De er ikke underlagt andre statlige organer enn Stortinget som lovgiver, så lenge ikke andre underordningsforhold følger av lov. Regjeringen og departementene har således ingen generell styrings-, instruksjons- eller overprøvingsmyndighet over kommunene. Slik myndighet må ha hjemmel i lov.

Det kommunale selvstyret ble grunnlovfestet våren 2016. Bestemmelsen fastsatt i Grunnloven § 49 lyder:

Innbyggerne har rett til å styre lokale anliggender gjennom lokale folkevalgte organer. Nærmere bestemmelser om det lokale folkevalgte nivå fastsettes ved lov.

Kommunenes rolle som lokaldemokratiske organer legger til rette for at innbyggere og lokalsamfunn kan råde over saker som angår dem selv, og påvirke egen samfunnsutvikling. Det kommunale selvstyret er derfor viktig både for å fremme nærdemokratiet og den lokale selvråderetten.

2.2 Lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger

Lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger slår fast at kommunene bare kan bruke det norske flagget uten splitt og tunge, det samiske flagget og *"kommune- eller fylkesflagg som er godkjent av Kongen"* på *"bygninger med tilhørende grunn som kommunen råder over som eier, leier eller lignende og som hovedsakelig brukes i forbindelse med kommunens offentlige oppgaver eller av kommunale institusjoner"*..

Ved en lovendring som trådte i kraft i 2014 ble det inntatt en unntaksbestemmelse som innebærer at forbudet mot å benytte andre flagg enn de nevnte ikke gjelder når *"bygninger med tilhørende grunn (...) brukes i forbindelse med idretts-, kultur- og lignende arrangement med allmenn interesse"*. Videre ble det tatt inn en bestemmelse som fastslår at forbudet ikke gjelder for *"frittstående kommunale flaggstenger på torg, bruer, plasser eller lignende som ikke framstår som en integrert del av et kommunalt bygningskompleks eller et bygningskompleks som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner."*

Brudd på loven kan straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder, men loven har ikke vært håndhevet strengt. Loven har sin bakgrunn i de politiske motsetningene i Norge på 1930-tallet. Formålet var å forhindre at kommunale bygninger ble brukt til politiske markeringer.

Loven krever at kommuneflagg som skal benyttes på kommunens offentlige bygninger mv. må godkjennes av Kongen, men regulerer ikke godkjenningsordningen nærmere. Ordlyden nevner ikke kommunevåpen, men siden disse i praksis benyttes som motiv i kommuneflaggene har gjeldende praksis vært at også selve kommunevåpenet har blitt godkjent av Kongen.

2.3 Gjeldende praksis for godkjenning av kommunevåpen

Dagens ordning for godkjenning av kommunevåpen er ikke lov- eller forskriftsfestet, men basert på langvarig forvaltningspraksis siden 1898.

Praksisen innebærer at Arkivverket både fungerer som rådgivende instans for kommunene i forbindelse med utforming av nytt våpen og avgir en rådgivende uttalelse til departementet før kommunevåpen og kommuneflagg fastsettes av Kongen i statsråd. Arkivverkets tilrådning er formelt sett ikke bindende, men det finnes ingen eksempler på søknader hvor Arkivverkets tilrådning ikke har vært fulgt.

Arkivverket har siden 1930-tallet blant annet lagt vekt på at våpenet skal ha enkle former, ett motiv og to farger og ledsages av en våpenbeskrivelse (blasonering). Prinsippene er nærmere forklart på Arkivverkets nettsted. Disse prinsippene har blitt lagt til grunn i Arkivverkets vurdering av enkeltsaker, men er ikke lov- eller forskriftsfestet. Arkivverkets praksis er relativt streng sammenliknet med praksisen i andre land, der det også er tillatt med mer detaljerte og ornamenterte kommunevåpen. Praksisen siden 1930-tallet er også strengere enn tidligere praksis i Norge. Mange godkjente norske våpenskjold av eldre dato er derfor mer detaljerte og ornamenterte enn praksis siden 1930-tallet har åpnet for.

Det er ikke forbudt å benytte kommunevåpen uten godkjenning av Kongen, og enkelte kommuner benytter slike våpen. Godkjenningen har kun betydning for kommunenes adgang til å benytte flagg med kommunevåpen på kommunens offentlige bygninger.

Den kongelige resolusjonen om kommunevåpen fastsetter en våpendefinisjon som innebærer at våpenet beskrives med ord (blasoneres). Resolusjonen gjengir ikke og refererer ikke til et bilde av våpenet.

Ved kommunesammenslåinger har kommunevåpen normalt ikke blitt fastsatt i samme kongelige resolusjon som selve kommunesammenslåingen. Dette kan skyldes at kommuner som slår seg sammen ofte vil ha behov for å utsette fastsettingen av nytt kommunevåpen til etter sammenslåingen. Det er derfor ikke aktuelt å vurdere om kommunevåpen skal godkjennes av Kongen i samme resolusjon som sammenslåingen.

I de senere årene har det vært svært få saker om godkjenning av kommunevåpen. Kommunereformen vil imidlertid føre til at det igjen blir flere slike saker.

2.4 Vern av kommunevåpen

2.4.1 Pariskonvensjonen

Kommunale og fylkeskommunale våpen og segl, er norske offentlige våpen, og vernet mot misbruk etter flere lovbestemmelser. Etter Pariskonvensjonen 20. mars 1883 om vern av industriell eiendomsrett artikkel 6ter bokstav a er Norge folkerettslig forpliktet til å forby uautorisert registrering og bruk som varemerke av "*armorial bearings, flags, and other State emblems*". Forbudet omfatter "*any imitation from a heraldic point of view*". Forpliktelsene etter Pariskonvensjonen er gjennomført i lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) § 165 bokstav b, lov 26 mars 2010 nr. 8 om beskyttelse av varemerker (varemerkeloven) § 15 første ledd bokstav c og lov 14 mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design (designloven) § 7 første ledd nr. 2. Bestemmelsene verner både norske og utenlandske våpen, merker og segl mot misbruk.

2.4.2 Straffeloven

Straffeloven § 165 bokstav b inneholder et generelt forbud mot uhjemlet bruk av offentlig våpen, merke eller segl. Bestemmelsen forbyr at noen:

uhjemlet bruker et norsk eller utenlandsk offentlig våpen, merke eller segl eller noe som lett kan forveksles med slike (...).

Uhjemlet bruk av slike emblemer straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Bestemmelsen stiller ikke krav om at våpenet må oppfylle nærmere vilkår for å oppnå beskyttelse mot misbruk, utover å være et norsk offentlig våpen. Det stilles derfor ikke krav om at våpenet må være godkjent av Kongen for å oppnå beskyttelse. Også et våpen som er fastsatt av kommunestyret, vil derfor regnes som et "*offentlig våpen*" og vil være beskyttet mot uhjemlet bruk etter straffebestemmelsen.

2.4.3 Varemerkeloven og designloven

Det generelle forbudet i straffeloven § 165 bokstav b suppleres av særskilte bestemmelser i varemerkeloven og designloven som verner mot misbruk i form av søknad om registrering av et offentlig våpen som varemerke eller design.

Etter varemerkeloven § 15 første ledd bokstav c kan et varemerke ikke registreres hvis det:

uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 165 bokstav b og § 166, et statsflagg, eller noe som er egnet til å oppfattes som slikt tegn eller flagg.

Som nevnt vil et kommunevåpen fastsatt av et kommunestyre regnes som et offentlig våpen iht. straffeloven, og vil derfor også være vernet mot å registreres som varemerke. Kongens godkjenning er derfor ikke avgjørende for å oppnå vern etter loven.

Et tilsvarende registreringshinder for design finnes i designloven § 7 første ledd nr. 2. Heller ikke denne loven stiller krav om Kongens godkjenning for å være vernet mot registrering uten kommunens tillatelse.

Registreringshindrene er såkalte absolutte registreringshindre som håndheves av Patentstyret av eget tiltak. Hvis et merke eller design likevel skulle bli registrert i strid med bestemmelsene i varemerkeloven § 15 første ledd bokstav c eller designloven § 7 første ledd nr. 2, vil kommunen kunne kreve registreringen opphevet ved innsigelse eller administrativ overprøving hos Patentstyret, eller ved dom.

2.5 Skiltforskriften

Vegdirektoratets normal om trafikkskilt (Del 4A Vegvisningsskilt: Planlegging og anvendelse – Håndbok N300) fastsatt med hjemmel i forskrift 7. oktober 2005 nr. 1219 om offentlige trafikkskilt, vegoppmerking, trafikksignaler og anvisninger (skiltforskriften) inneholder krav til stedsnavnskilt. Normalen stiller ikke krav om at fylkes- eller kommunevåpen må være godkjent for kunne benyttes på vegskilt ved kommunegrensen. Kongens godkjenning er altså ikke et vilkår for at kommunevåpen brukes på veiskilt.

3 Godkjenning av kommunevåpen i andre nordiske land

3.1 Danmark

Den danske kommuneloven § 4 (lov om kommunernes styrelse) har regler om kommunevåpen:

Stk. 2. Kommunevåben og -segl, der er registreret i Patent- og Varemærkestyrelsen, er forbeholdt de kommunale myndigheder i den pågældende kommune.

(...)

Stk. 4. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter regler om ansøgning, registrering, udsløttelse m.v. af kommunevåben og -segl samt regler om gebyrer for indlevering af ansøgninger og for udskrifter af registeret.

Patent- og Varemærkestyrelsen fører et register over kommunevåben og -segl. Ifølge bekendtgørelse om registrering af kommunevåben og -segl (BEK nr 600 af 12/06/2007), inngis søknad om registrering av kommunestyret sammen med en anbefaling fra Rigsarkivet. I motsetning til regelverket i Norge, kreves det altså ingen godkjenning fra departementet eller fra regjeringen.

For søknaden om registrering må kommunen betale et søknadsgebyr på DKK 2000. Bekendtgørelse om registrering af kommunevåben og -segl stiller vilkår for registrering av kommunevåpen:

§ 4. Et identifikationsvåben eller -segl kan ikke registreres:

1. hvis det uden hjemmel består af eller indeholder:
  - a) statsvåben eller -flag eller andre statskendetegn eller noget, der kan forveksles hermed,
  - b) tegn og emblemer, der har offentlig interesse eller noget, der kan forveksles hermed eller
  - c) et registreret eller til registrering ansøgt varemærke eller fællesmærke eller noget, der kan forveksles med sådanne mærker eller tegn,
2. hvis det er i strid med heraldiske principper, herunder om det kan forveksles med et allerede registreret kommunevåben eller -segl, eller
3. hvis det er registreret som historisk våben eller segl, jf. § 6.

Et kommunevåpen som er i strid med prinsipper som gjelder for utformingen av danske våpen (heraldiske prinsipper), kan altså ikke registreres. Det har imidlertid unntaksvis funnet sted registreringer i strid med Rigsarkivets tilrådning. Som i Norge er ikke de heraldiske prinsippene lov- eller forskriftsfestet. Anvendelsen av dem beror på et faglig skjønn.

3.2 Sverige

Svenske kommunevåpen kan ha flere motiver og flere felt; ikke bare ett som den norske kommunale heraldikktradisjonen foreskriver. De kan også ha flere farger og beskrivelsen (blasoneringen) kan være mer spesifisert.

Riksarkivets arbeid med statlig og kommunal heraldikk er regulert av förordning med instruktion för Riksarkivet (2009:1593). Riksarkivet gjør sitt arbeid med kommunal heraldikk på oppdrag fra kommunene. Som det heter på nettsiden til det svenske riksarkivet:

Riksarkivet har ansvar för att heraldiska vapen och symboler, som syftar på staten eller statsmyndigheter, utförs i enlighet med gängse heraldiska normer samt att lagen som styr deras användning följs. Riksarkivet verkar även för god kommunal heraldik genom rådgivning och framställning av modellritningar.

Riksarkivets heraldiske virksomhet ledes av en statsheraldiker og en heraldisk kunstner. En heraldisk nemnd uttaler seg i saker om statlige og kommunale våpen.

Svenske kommunevåpen blir registrert hos Patent- og registreringsverket (registreringsmyndigheten). Registreringen skjer på vilkår om heraldisk vurdering: "Registrering får ske endast om statens heraldiska nämnd har avgivit yttrande i ärendet om antagande av vapnet.". Registreringen koster SEK 500.

3.3 Finland

Tidligere måtte finske kommunevåpen godkjennes av Inrikesministeriet etter at Riksarkivet hadde kommet med en uttalelse. Etter kommuneloven av 1995, kan imidlertid finske kommuner fastsette sitt eget våpen. Kommunene må imidlertid innhente en uttalelse fra Riksarkivet før våpenet fastsettes. Dette er videreført i kommunallag av 2015 § 5 (10.4.2015/410):

Kommunen kan ha ett kommunvapen som godkänts av fullmäktige. Innan vapnet godkänns ska kommunen inhämta Riksarkivets utlåtande.

Kommunstyrelsen eller någon annan i förvaltningsstadgan förordnad kommunal myndighet övervakar användningen av vapnet.

Det finske Riksarkivet har ikke et offisielt register over kommunevåpen, men Finlands kommunförbund har et uoffisielt register.

3.4 Island

Regelverket om islandske kommunevåpen er inntatt i den islandske kommuneloven art. 6. I engelsk oversettelse lyder bestemmelsen:

Each municipal council may decide on a logo for the municipality. Registration of a municipal logo grants the municipal council the sole right to its use.

Municipal logos shall be registered with the Icelandic Patent Office, which shall accept applications and examine whether the logos are suitable for registration.

The appropriate Minister shall set further rules on the registration of municipal logos, including as regards applications and how they are handled, conditions for registration, invalidation, publication and fees for applications and certificates from the municipal logo registry.

Kommunevåpen registreres hos patentmyndigheten som kontrollerer om våpenet oppfyller krav i lov eller reglement. Kriteriene for vurderingen av utformingen av kommunevåpenet i forbindelse med registreringen framgår av forskrift. I forskriften art. 4 framgår det blant annet at motivet på våpenet må ha en enkel og tydelig symbolikk for å oppfylle vilkårene for registrering. I art. 5 framgår det (i norsk oversettelse) at kommunevåpenet ikke kan registreres i visse tilfeller:

Kommunevåpen kan ikke registreres dersom våpenet uten tillatelse inneholder:

1. Nasjonalflagg, nasjonalsymbol, et offisielt internasjonalt symbol, våpenskjold eller annet tegn er egnet til å forveksles med de ovennevnte merker;
2. Offisielle sertifiseringsmerke eller offisielt stempel eller annet som er egnet til å forveksles med ovennevnte merker, eller
3. Registrert merkevare, logo [for eksempel symbol knyttet til fotballklubb eller lignende] eller kvalitetsmerke [for eksempel svanemerket] eller -navn, merke som andre tidligere har søkt om registrering for eller annet som er egnet til å forveksles med de ovennevnte merkene.

Registreringen koster ISK 40 000, dvs. om lag kr 3000.

4 Departementets vurdering

4.1 Kompetanse til å fastsette kommunevåpen

Hensynet til det kommunale selvstyret tilsier at kompetansen til å fastsette kommunevåpen, segl og fylkesvåpen bør ligge hos den enkelte kommunen og fylkeskommunen. Utforming av kommunevåpen handler om identitetsbygging og profilering som er særlig viktig i forbindelse med kommunesammenslåinger. Departementet mener derfor at dette er et område som kommunene bør ha kompetanse til å styre på egenhånd. Det kan ventes at omfanget av søknader om kommunevåpen vil øke i forbindelse med kommunereformen. Å legge kompetansen til den enkelte kommunen vil bidra til å avlaste både kommunene og regjeringen i forbindelse med kommunereformen.

Departementet mener at kommunevåpen er av en slik betydning at kompetansen bør ligge hos det enkelte kommunestyret/fylkesting. At kommunestyret/fylkesting har eksklusiv kompetanse bør fremgå av lovbestemmelsen i kommuneloven.

4.2 Vurdering av behovet for offentligrettslige regler om utforming av kommunevåpen

Departementet kan ikke se at estetiske hensyn tilsier at det er nødvendig med offentligrettslige regler om utforming av kommunevåpen. Selv om det kan være en fordel med enkle og lett gjenkjennelige våpen f.eks. på vegskilt, benyttes allerede mange ikke-godkjente kommunevåpen samt eldre og mer ornamenterte kommunevåpen. Det vises for øvrig til at øvrige nordiske land gjennomgående har en noe mer liberal praksis for utforming av kommunevåpen. Departementet mener derfor at det ikke eksisterer noen tungtveiende nasjonale hensyn som tilsier at det bør fastsettes nærmere offentligrettslige regler for å begrense kommunenes frihet til å utforme egne kommunevåpen.

For å bidra til en levende kommunal heraldikk, vil det være ønskelig at allmennheten har tilgang til informasjon om utformingen og bakgrunnen for norske kommunevåpen. Arkivverket lanserer i disse dager en nettside med bilder og oversikt over norske kommunevåpen. For at Arkivverkets oversikt skal være mest mulig oppdatert, bør kommunen så raskt som mulig sende over en tegning og eventuelt en nærmere beskrivelse av våpenet til Arkivverket. Det bør derfor fastsettes en plikt i kommuneloven for kommunen til å sende inn endelig fastsatt kommunevåpen til Arkivverket.

Dersom den gjeldende ordningen for godkjenning av kommunevåpen ikke videreføres, kan kommunene om nødvendig benytte ekstern bistand til utformingen av utkast til våpen eller en etterfølgende vurdering av utkast. Dette vil kunne åpne opp for etablering av konsulenttjenester og større kontakt med fagmiljøer som Norsk Heraldisk Forening. Som følge av dette og endringen av Arkivverkets rolle, mener departementet at forslaget ikke vil svekke den kommunale heraldiske tradisjonen, men snarere bidra til å opprettholde et levende miljø for kommunal heraldikk i Norge.

4.3 Vern av kommunevåpen

Selv om kommunevåpenet vedtas av kommunestyret eller fylkestinget, vil det fortsatt regnes som et "*offentlig våpen*" etter bestemmelsene i straffeloven, varemerkeloven og designloven. Våpenet vil derfor ha samme vern som i dag mot å registreres som varemerke eller som design av kommersielle aktører, og mot på annen måte å benyttes uten kommunens tillatelse. Departementet antar at sannsynligheten for at en kommune fastsetter og benytter et kommunevåpen som er egnet til å forveksles med et eldre kommunevåpen er svært lav, siden kommunen vil ha egeninteresse av å unngå forveksling. Arkivverket vil ha publisert en samlet oversikt over alle kommunevåpen på sin nettside, og kommunene kan dermed enkelt orientere seg om eksisterende kommunevåpen.

Å opprette en statlig kontroll- eller registreringsordning fremstår derfor som et uforholdsmessig ressurskrevende og kostbart tiltak. En langt mer kostnadseffektiv løsning vil være at det i kommuneloven fastsettes en bestemmelse om kommunevåpen, som stiller krav om at våpenet må være "*unikt og ikke være egnet til å forveksles med eksisterende våpen eller segl*". I situasjoner hvor to kommuner fastsetter nye våpen som kan forveksles, vil tidspunktet

for kommunestyrets vedtak være avgjørende for hvilket våpen som regnes som eldst. Det anses mindre praktisk at det fastsettes kommunevåpen som er like eller egnet til forveksling med andre staters eller større internasjonale organisasjoners flagg, symboler, segl, våpenskjold eller andre merker. Slike tegn er lett tilgjengelig på Internett, og er gjennomgående utformet i en annen stil enn kommunevåpen. Det fremstår derfor som relativt lite sannsynlig at en kommune vil velge et våpen som kan forveksles med slike kjennetegn. Kommunen må likefullt gjøre en grundig vurdering av slike forhold, eventuelt hente inn kompetanse fra konsulentfirmaer som tilbyr slike tjenester eller rådføre seg med kompetente fagmiljøer.

4.4 Oppheving av lov om flagging på kommunale bygninger

Lov om flagging fra 1933 var en reaksjon på noen få tilfeller av røde flagg på 1. mai på sentrale flaggstenger på enkelte steder i landet. Det må derfor vurderes om det fortsatt er behov for et nasjonalt regelverk for å begrense den enkelte kommunes adgang til å utforme en egen praksis for flagging fra kommunale bygninger.

Departementet mener at situasjonen i dag er annerledes enn situasjonen på 1930-tallet. Videre antas det at eventuelle motsetninger i mindre grad vil markeres med flaggbruk fra offentlige bygninger. Departementet legger videre til grunn at enkeltstående tilfeller av kontroversiell flagging, vil bli debattert i den enkelte kommunen og eventuelt bli gjenstand for reaksjoner lokalt.

Opphevingen innebærer at kommunene har anledning til å flagge med andre symboler enn kommunevåpenet og andre typer flagg i forbindelse med spesielle begivenheter. Det vil fortsatt være anledning for kommunene til å føre en restriktiv praksis. Det sentrale med endringen er at skjønnsutøvelsen kan skje i den enkelte kommune, og at det ikke legges begrensninger for flagging fra kommunens egne bygninger gjennom et nasjonalt regelverk.

4.5 Ikrafttredelse

Dersom lovforslaget blir vedtatt, kan kommuner som arbeider med sammenslåinger basere seg på en forenklet prosess for utarbeiding og godkjenning av kommunevåpen.

En ny bestemmelse i kommuneloven vil kunne tre i kraft samtidig med øvrig regelverk i den nye kommuneloven, jf. NOU 2016:4 *Ny Kommunelov*. Departementet tar sikte på å fremme et forslag til ny kommunelov for Stortinget, slik at den nye loven kan tre i kraft i forbindelse med kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019.

Departementet ber likevel om høringsinstansenes synspunkter på om det er nødvendig at en ny regel i kommuneloven om kommunevåpen, trer i kraft tidligere enn dette. Det bes særlig om innspill fra kommuner i prosess for sammenslåing som belyser hvilken praktisk betydning det vil ha dersom reglene først trer i kraft samtidig med den nye kommuneloven. Det vises til at fastsettelse av kommunevåpen etter gjeldende praksis, normalt utsettes til etter sammenslåingen og ikke inngår i samme resolusjon som sammenslåingen. Det er derfor

mulig å utsette formell fastsetting av kommunevåpen til etter sammenslåingen. Videre vil en godkjenning etter gjeldende regelverk strengt tatt kun ha formell betydning for kommunenes adgang til å flagge med flagg med kommunevåpenet fra kommunens bygninger. Det vil derfor også kunne være aktuelt å oppheve denne loven før en bestemmelse om kommunevåpen inntas i den nye kommuneloven.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

I dag er omfanget av saker om kommunevåpen svært begrenset. Dersom godkjenningsordningen ikke videreføres, vil det kunne begrense ressursbruken til Arkivverket og sentralforvaltningen i forbindelse med fremtidige kommunesammenslåinger.

Endringen vil kunne innebære at kommunene i større grad må vurdere å innhente sakkyndig bistand utenfra. Departementet antar at kommunene også etter gjeldende ordning benytter en del sakkyndig bistand, for eksempel fra det lokale designmiljøet og vurderinger fra fagfolk for å unngå forvekslingsfare med andre kommunevåpen. Behovet for og omfanget av sakkyndig bistand, vil være opp til den enkelte kommune å vurdere. Det antas derfor at nødvendige økonomiske og administrative konsekvensene vil være svært begrenset for kommunesektoren.

På denne bakgrunn mener departementet at en endring av ordningen med godkjenning av kommunevåpen og kommuneflagg ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Det samme gjelder oppheving av lov om flagging fra kommunale bygninger.

6 Lovforslag

I

I Ny kommunelov evt. i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endringer:

§ X skal lyde:

Kommunestyret selv fatter vedtak om kommunevåpen eller kommunesegl. Fylkestinget selv fatter vedtak om våpen for fylkeskommunen.

Våpen eller segl etter første ledd skal være unikt og ikke være egnet til å forveksles med eksisterende våpen eller segl.

Våpen eller segl skal sendes til Arkivverket uten ugrunnet opphold etter vedtak etter første ledd.

II

Lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunens offentlige bygninger oppheves.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Fra: Ester.Fjelleng@kmd.dep.no[Ester.Fjelleng@kmd.dep.no]

Dato: 14.12.2016 14:13:48

Til:

Tittel: 16/2865-10 Høring - forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg

---

Se vedlagte saksdokumenter.